

Právní dějiny na území Slovenska

Ladislav Vojáček

IV. Instituty uherského práva I.

Vybrané instituty středověkého a raně novověkého práva:

1. Obecné pojmy
2. Rodinné právo
3. Věcná práva
4. Dědické právo
5. Obligační právo
6. Trestní právo
7. Procesní právo

Ad 1. Subjekty práv (osoby)

- fyzické osoby
- právnické osoby
  - korporace
  - nadace

Charakteristické rysy

- personalita práva = nerovnost práv = každá společenská vrstva („stav“) má jiné nebo jinak pojaté instituty
- soukromé a veřejné právo

Právní subjektivita

- způsobilost k právům a povinnostem
- způsobilost k právnímu a protiprávnímu jednání

Omezení právní způsobilosti

- věk
- zdravotní stav
- marnotratnost
- pohlaví
- rodinný stav
- občanská čest
- náboženství
- státní příslušnost
- povolání
- příslušnost k různým společenským vrstvám

Právnícké osoby

- královský fiskus
- světské veřejnoprávní korporace
- obce
- církevní veřejnoprávní korporace
- soukromoprávní korporace
- nadace

Objekty práv

- movitosti (hnutelnosti) a nemovitosti
- věci dělitelné a nedělitelné (fyzicky, právně),
- spotřebitelné, nespotebitelné a opotřebitelné,
- zastupitelné a nezastupitelné,
- ocenitelné a neocenitelné,
- obchodovatelné a neobchodovatelné,
- hlavní věc a příslušenství,
- skupinu věcí bez pána
- plody
- hromadné věci (faktické /stádo apod./ a právní)
- později také + věci jednoduché a složené
+ věci přítomné a budoucí

Právní hromadné věci = majetky

- královský, šlechtický, měšťanský, církevní a poddanský majetek
- majetek věčného a dočasného práva
- zděděný (dedovizeň) a nabytý majetek
- majetek mužské a ženské větve

Právní skutečnosti

- **jednání**
  - právem povolené právní úkony
  - právem nedovolené protiprávní činy

- **skutečnosti**, při nichž lidská vůle absentuje nebo není relevantní

Právní úkony

- formální a bezforemné
- jednostranné a dvoustranné
- lukrativní a onerózní
- inter vivos a mortis causa

Protiprávní úkony

- **delikty proti osobě** = násilné činy
- **veřejnoprávní delikty** (crimina) a **soukromoprávní delikty** (= 19. století)

Sankce

a) za útoky proti osobám:

- zpočátku krevní msta (neomezená, pak uplatňování principu odvěty)
- výkupné (compositio, homagium)

b) když stát stíhal **porušení práva a pořádku** jako takového:

- pokuta (birsagium)
- trest ztráty majetku (= alternativa k trestu smrti i samostatný trest)
- trest smrti

Ad 2. Rodinné právo

- s rozšířením křesťanství monogamní manželství
- rodinný nedíl

Příbuzenství a švagrovství

- **pokrevní**
  - mužské, též agnátské
  - ženské, též kognátské
    - určování stupně příbuzenství
- **adopční**
- **duchovní**
- **+ švagrovství (svokrovstvo)**

Základní instituty manželského práva

■ Zasnoubení

- = vzájemný slib, že v budoucnosti uzavřou manželství

■ Manželství

- = trvalé a úplné společenství života mezi mužem a ženou

Manželské překážky

- absolutně vylučující
- relativně vylučující
- zakazující překážky

Zánik manželství

- smrt
- rozloučení (rozluka)
- (**rozvod** od stolu a lože)